

25. søndag etter pinse

Matteus 25,14–30

15. november 2026

Lignelsen om talentene er ikke først og fremst en lære om å utvikle personlige evner. Den spør hva disiplene gjør med Guds rike som er betrodd dem i det lange tidsrommet mellom Kristi bortgang og gjenkomst. Bevegelsen går fra gave, gjennom ansvar, til oppgjør – og høydepunktet er ikke avkastningen, men innbydelsen til å gå inn til herrens glede.

Tekstanalyse

Matteus 24–25 spør gjentatte ganger hvordan disiplene skal leve når tidspunktet for Herrens gjenkomst ikke kan fastsettes. Brudgommen drøyer; her kommer herren tilbake «etter lang tid». Årvåkenhet betyr derfor mer enn å holde seg våken. Det betyr å fortsette herrens arbeid. Det greske talanton er ikke en naturlig evne, men en enorm pengesum, vanligvis beregnet til omkring 6000 dagslønner. Selv slaven som får minst, blir vist en overveldende tillit. Beløpene er forskjellige, «etter det hver enkelt hadde evne til», men de to første slaven får nøyaktig den samme anerkjennelsen. Lignelsen avviser sammenligning: Troskap måles ikke etter størrelsen på et annet menneskes oppgave eller resultat.

Den tredje slaven er ingen tyv. Å grave ned penger var en anerkjent måte å sikre dem på, og han leverer hele beløpet tilbake. Han har ikke gjort noen åpenbar skade; nettopp det er problemet. Han har forvandlet tillit til ren oppbevaring. Hans forklaring er: «Jeg var redd.» Han forestiller seg herren som hard og grisk, enda fortellingen har vist en usedvanlig gavmildhet, frihet og en innbydelse til glede. Herren vender unnskyldningen mot ham: Selv ut fra hans egen forutsetning kunne han ha valgt den minimale handlingen å sette pengene i banken. Dommen rammer ikke utilstrekkelige prestasjoner, men nektelsen av å delta. En menighet kan på samme måte beskytte lære, eiendom og tradisjon så omhyggelig at den begraver evangeliet som disse var ment å tjene.

Fortellingen forutsetter slaveri og ekstrem rikdom; doulos betyr slave, ikke en fritt ansatt forvalter. Noen fortolkere ser derfor den tredje slaven som en varsler som nekter å delta i et utbytende økonomisk system. Denne lesningen hindrer med rette kristne i å bruke lignelsen til å velsigne kapitalismen, velstandsteologi eller en kultur som måler menneskers verdi etter deres produktivitet. Likevel peker Matteus' litterære sammenheng sterkere mot en lignelse om Kristi gjenkomst og dom. Herren ligner Kristus ved bortgangen, betroelsen, tilbakekomsten og oppgjøret – ikke i hvert trekk ved de økonomiske forholdene blant antikkens elite. Andre steder omtaler Matteus Jesus som mild og ydmyk, han som kom for å tjene og gi sitt liv.

En wesleyansk lesning

Nåden kommer først: slaven mottar før de arbeider. Handlingen deres kjøper ikke herrens tillit; den viser hva den mottatte gaven har blitt til. John Wesleys preken «Den gode forvalter» utvider forvalteransvaret til å omfatte hele mennesket – kropp, sjel, tid, eiendeler, innflytelse og Den hellige ånds nåde. I sine noter til dette avsnittet avviser Wesley bildet av Gud som en hard herre og understreker at det ikke er kristen troskap bare å la være å gjøre skade. Metodismens alminnelige regler går fra å ikke gjøre skade til å gjøre godt og bruke alle Guds nådemidler. Den tredje slaven stanser ved å ikke gjøre skade. Wesleyansk hellighet krever at nåden blir til virksom kjærlighet gjennom barmhjertighet, vitnesbyrd, rettferdighet og tjeneste.

Forkynnelsens spørsmål er ikke: «Hvor produktiv har du vært?» Det er: «Hva har Kristus betrodd denne menigheten, og hvem skulle det velsigne?» Den påfølgende scenen med sauene og geitene bidrar til å vise hva rikets sanne avkastning er: De sultne får mat, fremmede blir tatt imot, de sårbare blir besøkt, og Kristus blir gjenkjent blant de minste. Forskjellige resultater får det samme «godt gjort». Målet er ikke en større portefølje, men en dypere deltakelse i Kristi glede og oppdrag.